

Uitbreiding bij C. Mommers & Co 1899

Tilburgse textieltekens (IV)

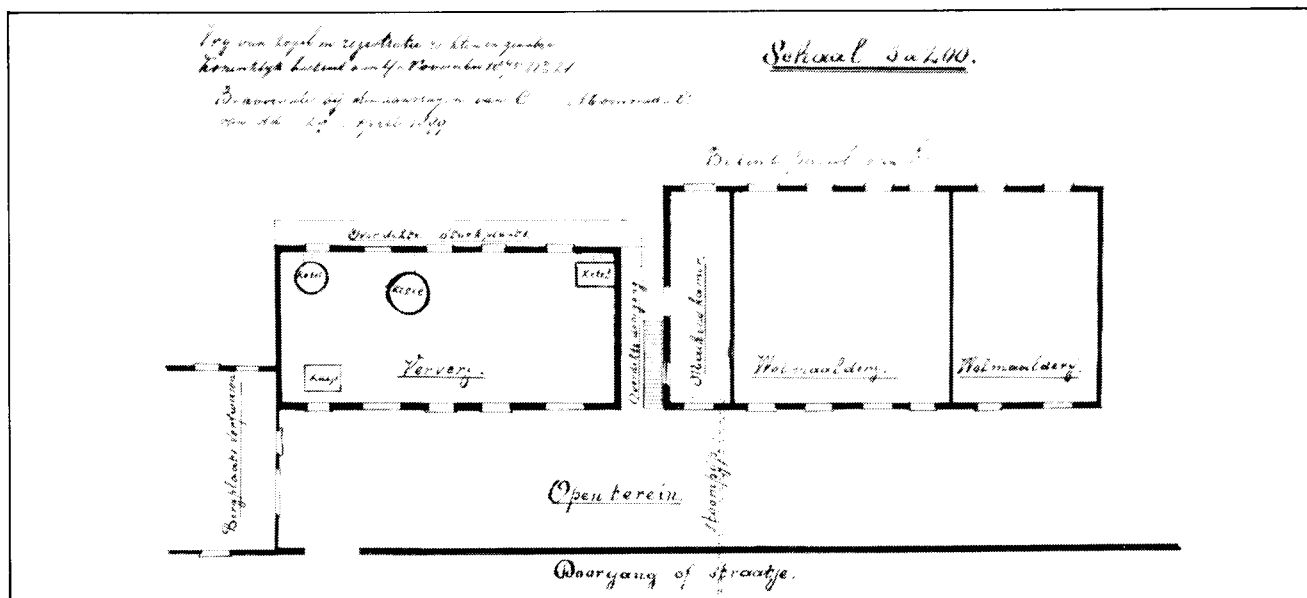
door Ton Wagemakers

"Geeft ondergeteekende C. Mommers & Co. wolfabrikanten te Tilburg met verschuldigten eerbied te kennen dat zij op perceel Sector N nr 290 wenscht daar te stellen een ververij en wolmaalderij door stoom gedreven met een stoommachine van 13 paardenkrachten." In de vorige aflevering hebben we gekeken naar de plattegronden en tekeningen behorende bij de plaatsing van de "Fransche ketels" in de jaren 1875 en 1884. Over de bouw en uitbreidingen van de weverij met houten sheddak-constructie en het hoge fabrieksgebouw is daar in het kort geschreven. Ditmaal richten we onze aandacht op een uitbreiding van Mommers aan de noordzijde van het hoge fabrieksgebouw, waarover in bovengeciteerde brief van 29 april wordt geschreven.

is "geheel van ijzer en steen" gemaakt. De situering en materiaalkeuze beperken wel het brandgevaar, doch het gevolg is wel dat de stokers buiten moeten werken. Binnen is het beter toeven. Er is een grote ruimte, zonder verdieping of zolder, met een gemiddelde hoogte van zeven meter (754 m³ inhoud). Voor de ventilatie zijn er kappen in het dak aangebracht en de ramen kunnen opengezet worden. Via deze (zeven) ramen en de bovenlichten van de deuren is er overdag ruim licht. 's Avonds kan er elektrisch verlicht worden. Samengevat: de plattegrond laat een goed opgezette werkruimte zien, waarin de drie arbeiders voor de ververij onder behoorlijke omstandigheden kunnen werken.

Wolmaalderij en machinekamer.

sing biedt de met stippellijn getekende stoompijp. Deze ijzeren buis van tien meter lengte (volgens toelichting) voerde stoom aan vanuit de ketels, die stonden opgesteld in de bestaande fabriek van Mommers. In deze machinekamer kon daardoor volstaan worden met één arbeider. Om de machines in de wolmaalderij te bedienen waren, volgens opgaaf, vijf arbeiders nodig. Net als hun kameraden in de ververij konden zij werken in ruimtes met veel lucht (544 m³ inhoud) en volop licht (tien ramen met een gezamenlijk oppervlakte van 25m²). Verder kende dit gebouw een eerste verdieping en zolder. Ook hier was bijzondere aandacht besteed aan het voorkomen van brand. De verdiepingsvloer was geheel van ijzer en steen gemaakt en alleen via een trap aan de buitenzij-

Ververij. Het is nog onbekend of reeds voor 1899 aan Mommers een ververij was verbonden. In ieder geval weten we nu dat in 1899 het gehele produktieproces, van het malen van wol tot en met het verven van stukken, in deze fabriek plaatsvond. Laten we eens kijken naar de ververij. We zien een kuip en drie ketels. De stookplaatsen voor de ketels zijn buiten aangebracht. Deze overdekte stookplaats

Voor de aandrijving van de machines in de grote en de kleine wolmaalderij vroeg Mommers een vergunning tot plaatsing van een stoommachine van 13 paardekrachten. Helaas wordt verder niets medegedeeld over het type en de constructeur. Gezien het kleine vermogen, zou ze tweedehands van een andere textiel fabriek gekocht kunnen zijn. Wat verder ontbreekt, is een ruimte voor de ketel! De oplos-

de te bereiken.

Als conclusie kan gesteld worden dat deze uitbreiding van Mommers goede werkruimtes voor de arbeiders betekende door de grote aandacht voor licht, lucht en voorkoming van brandgevaar.

Gebruikte bron

Gemeente-Archief Tilburg, Secr. Arch. 1810-1907, inv.nr. 1317.